

ANYÁK HETILAPJA

SZERKESZTI

VAGSOTT SÁNDORNÉ.

Előfizetési díj:

Postai uton vagy Budapesten házhoz hordatva

Egnyegyedre (april, maj, juni) . . . . . 1 ft. 50 kr.
Három évenyegyedre (april—december) . . . . . 4 » 50 »

Az előfizetési pénzek

a kiadó-hivatalhoz

(Pest egyetem-utca 4. sz.) bérmentve intézendők.

A szép feleség.

Beszély. (Folytatás.)

Az érzéseket festeni nem kísértjük meg, mikkél Aurora, megválva Annától, szobájába vonult.

Pamlagára vetvén magát, először is heves zokogásban tört ki a fájdalom, mintha mindaz, mi szívet nyomta, könyekbe olvadhatott volna . . . Majd föl-emelkedék, s kigyuladt arczai, s lázas fényben égő szemei, többet fejeztek ki, mint mennyit szó mondhatott volna. Nagy, igen nagy fájdalommal látszék küzdeni. Szerette volna kitépni a szívet, mely oly forrón és oly vétkesen merészlett érzeni.

Másnak jegyesét, barátném jegyesét szeretni! — Susogta önkénytelenül, s agyában és lelkében úgy égetett a szörnyű gondolat, mintha csak egy hajszálnyira volna az örüléstől.

És még sem lehet, még sem tud megválni szerelmétől a szív, minél inkább küzd ellene, annál nagyobbá válik, minél inkább nyomná, annál nagyobb hatalomra kap.

Óh ha volna szó azt kifejezni, mi a fiatal asszony lelkében e pillanatokban véghez ment, ha csak gyöngé viszhangját adhatnánk is reményeket s önbizalmat romboló fájdalomának, megérthetnénk, — ó szörnyű kimondani! az öngyilkosoknak végpillanatait.

Ha e perczben láthatta volna Aurora saját dúlt vonásait, megborzad önmagától.

De mi ez? — A tétovázó szemek egyszerre nyugpontot találtak volna? S a szív, mely megszakadni vágyott, enyhülést?

Mint a koldusnő, ki sötét éj váratlanul fellobbanó világa mellett pillantja meg örökre elveszettnek hitt kincseit, Aurora végkétségbeesésében ösztönyszerűleg menekült gyermeke bölcseje mellé.

Ím ott térdel kezeit összekulcsolva, s könyázott arczát éghoz emelve — Imádkozni látszik.

Szegény eltévedt gyermeke az anyai elhibázott nevelésnek! ha a kötelességérzetet kellőleg ki lett volna

fejlesztve gyöngéden érző szívében, a női lélek ezen legszilárdabb támasza, soha nem válhatik vala a két-ségsbeesés martalékvá, soha nem térdel kis alvó védangyala mellett, bűnbánó s magával meghasonlott kebelrel . . .

Hajnal felé volt már az idő, midőn Aurora végre csöndesen föl-emelkedék a kis bölcső mellől. — Soká, igen soká nézte még azután is a gyermek kigyuladt, egészséges arczocskáját, soká figyelé édes, nyugodt szenderét, s a gyöngéd csókban, mit ajkai a kised homlokára lehettek, megtört szívének minden áldása, minden szeretete egyesülve volt.

Nyugodt, bár igen halvány arczczal lépett ezután iróasztala mellé, s papírt és tollat véve, írni kezdett: „Kedves Annám! Ne kívánj tölem hosszú, részletes vallomásokat, — számot adni e pillanatokban képes nem volnék. — De mit tudni kívántál, elfogultságom okát jegyesseddel szemközt, azt egy szóval megfejtethem: szerettem őt úgy, mint soha senkit nem szerettem, — úgy, hogy soha többé boldog nem lehetek. A feloldhatlan láncz, mely férjemhez köt, a legkinosabb teher volna rám nézve, ha nem tudnám, hogy épen ez az, mi a te boldogságodat legalább biztosítja, — Mert tudd meg Annám, miként a kárhoyzatható vagyok is, hogy egy érzést nincs erőm leküzdeni, az legalább mentségemül szolgálhat, hogy jegyesseddel szerelmemet soha nem sejtettem. Én holnap férjem- és gyermekemmel igen hosszú időre, talán örökre, távozom e helyről, hogy boldogságnak utjában ne legyek. — Bocsásd meg Annám az érzést, melyről nom tehetek, hisz nyugalmammal, feldúlt életboldogsággal fizetek meg érte.

Tovább nem folytathatta. A toll kiesett kezéből, s feje élettelenül hanyatlék asztalára.

E pillanatokban csöndesen föltárult a szomszédterem ajtaja, s az ájult nő felé férje közelíte. — A

szeretet ijedségével sietett Aurorához Gárday Kálmán, alig vette észre állapotát, s a leggyöngédebb ápolással igyekezett életre ébreszteni.

Mielőtt azonban jó szándoka sikerülhetett volna,

(Folytatása következik.)

Vachott Sándorné.

Az én kis leányom.

Ha a fiú rózsabimbó,
Mi hát akkor a leány?
Vagy erre már hasonlítás
Égen, földön nincs talán?

Hogy tudnék rá szót találni,
A mi te vagy énnekem,
Édes, kedves kis leánykám,
Legkisebbik gyermekem!

Felhős égen fényes csillag . . .
Kopár sziklán a virág . . .
Forró napon enyhe szellő . . .
Erről fogalmat nem ad! —

Kisimúl a redős homlok,
Mosolylyá válik a bu,
Fölmelegszik a kihült szív,
Napfénynyé lesz a ború.

Egyetlen tekintetedre,
Te búbjajos kis leány,
Kinek égtiszta szeméből
A menyország néz reám,

Menyországom, üdvességem,
Töltsd be egész lelkemet,
Hogy ne vágyjam, ne álmodjam
Kivüled más örömet! Szendrey Júlia.

F o h á s z.

Örömmel imádlak ó Isten, mert tudom, hogy imádság után *megnyugvást* érezek. Kívánhatok-e korábbi áldást emé? Nem azt jelented-e ki ezáltal, hogy imádom fogantatos, hogy kedves előtted? Ne hallgasd szavaimat én Istenem, te, ki szívemet hallgathatod! Nem azért könyörgök én, hogy minden gondolható áldásodat bőven árazd rám, vagy minden bajomat elimádkozzam; imádni fognálak akkor is, ha bár egyedül szenvedésekből állana életem. — Ne akard azonban, hogy *sirva*, akard inkább, hogy *örülve* imádjalak! — Adj meleg szívet, adj világos értelmet minden körülményeimben; de tagadd meg mindezt tőlem, ha érettök megszünöm hálát érzeni. Imádlak én Istenem!

Az anya első kötelességei.

VI.

Azon esetben, ha az anya saját tejjével szándékozik gyermekét táplálni, erről szülés után a szükséges nyugalomnak szánt néhány óra elteltével azonnal kell gondoskodnia. Az újszülött ellátása tehát mintegy 12—16 óra múlva, vagy a körülményekhez képest kissé később, de minden esetre az első nap eltelte előtt kezdendő meg. Ha ez időben a tej még nem is volna elegendő mennyiségben jelen, a gyermek szopása következtében fog nagyobb bőségben az emlőbe tódulni s a tápműszer is gyorsabban váland az ellátásra alkalmassá; azonban túlságos hosszú időn át ezen első kísérletet nem szabad folytatni — Régenten szükségesnek tartatott az újszülöttnak előbb bizonyos hajtó szereket, rhubarbera — manna-szörpöt s több effélélt adogálni, s a tejjeli ellátás csak 2—3 nap múlva kezdetett meg. Ezen természet ellenes szokás ma már mindenütt abbanhagyatott, és méltán, miután az első tej különben is bir e czélra szolgáló alkatrészekkel. Miután az újszülött meg lön fűrösztve, vizsgálva és felöltöztetve, igen czélszerű ugyan, ha kevés czukros vizet, vagy híg czukrozott anizs-vagy théát kap, hogy szájából s torkából a sűrű tapadós nyálka eltávolittassék, de az említett hajtó szörpökre épen nincs szükség. Szülés után az anya első teje más nemű összetétellel bir mint a később elválasztott tej, több tömény alkatrészeket tartalmaz,

továbbá sárgább zsirosabb és nagyobb sótartalmú, úgy, hogy az újszülött beleire hajtólag hat, miről tehát már a természet maga is eléggé gondoskodott. A 3-dik naptól a 8-dikig elveszti a tej ezen tulajdonságait és sajtóképi tejjé változik át, mely egészséges nőknél fehér vagy kékes színű, ritkán sárgás, továbbá edesebb mint a tehéné, nagyobb vajtartalmú és nem oly könnyen savanyodik meg mint emez.

Az újszülött első ellátása néha némi nehézséggel jár, és pedig többnemű körülmények lehetnek jelen, melyek akadályul szolgálnak. Gyakran maga az anya még igen gyenge lévén, nem képes felülni; ily esetben tanácsos az ellátást fekvő helyzetben kíséreni meg. Ez könnyen történik oly módon, hogy az anya félig hátára, félig egyik oldalára fekszik s a fekvő oldalnak megfelelő karjára támaszkodván, a gyermek tartását egy harmadik személyre bizza. Így legkönnyebben kerül ki minden fáradságot és áthűtést; más esetben ismét nem az anyában de a gyermek gyengeségében rejlik ennek oka, hogy az ellátási kísérlet sikertelen marad; ilyenkor azt nem szabad hosszú ideig folytatni, minthogy a gyermek néhány órai álmom és nyugalom után könnyebben fog czélni. Néha csakugyan nincs még tej az emlőkben; a gyermek hasztalan erőlködik és nem talál táplálékot; ily esetben az anyának türelemmel kell bevárni a tej megjelenését, s a gyermek éhségét addig is czukros vízzel vagy theával csillapítani. Időről időre, mintegy 2—3 óránként megújítandó a kísérlet, míg kielégítő eredményre nem vezet. — Néha az első ellátás azért nem történhetik sikeresen, mert a tápműszer erre nem alkalmas, minthogy annak előkészítése a kellő időben elmulasztatott; itt nem marad egyéb hátra, mint a mulasztást lehetőleg gyorsan helyrehozni (oly eszközökkel, mint II. cikkünkben említve valának.) Fájdalom, gyakran most már későn jó a segély s csak a legnagyobb gond és kitartás képesek még célhoz vezetni.

Ha az anya igen gyenge idegzetű és érzékeny, megtörténhetik, hogy a gyermek első szopása alatt élénk fájdalomtól lepetik meg s a tápműszert önkénytelen kirántja a gyermek szájából. Ez gyakrabban történvén, az említett testrészen izgatás következtében, repedések jönnek létre a külbőrön, miáltal a fájdalom természetesen még nagyobb fokra hág. Ily állapotól pedig, ha az ellátás folytatatik, könnyen veszélyes dagok és gyuladások fejlődhetnek magában az emlőben. Ha az ifjú anyát ily baj éri, csak azt tanácsolhatjuk, hogy minél előbb értelmes orvos tanácsáért folyamodjon, mert egyedül ez képes ily állapotban meghatározni, valyon veszély nélkül folytatható-e az ellátás, és mily szereket kelljen alkalmazni, hogy nagyobb bántalom elháríthatassék.

Ha a gyermekágy első időszaka rendesen és baj nélkül folyt le, az anya 8—9 nap múlva elhagyhatja az ágyat s lassankint megkezdheti újra csendes házi

foglalkozásait. Magától értetődik, hogy ennek a legnagyobb vigyázattal és csak fokenként szabad történni, még azon esetre is, ha az anya tökéletesen jó erőben érezné magát. A gyermekágyas első kijárása iránt sok helyt még azon előítélet uralkodik, hogy ez csak *hat hét* eltelte után engedhető meg. Fölösleges mondanunk, hogy nagy balgaság volna, ha ezt valaki — mindig egy és ugyan azon időhöz kötni akarná. Midőn a szülés a nyári hónapokban történt s állandó szép időjárás uralkodik, a gyermekágyas pedig azon felül jól érzi magát: mindenesetre csak üdörös befolyással leend egészségére, ha a régi szabályhoz nem tartva magát, már a 3-dik hétben fog kijárni. Meg lehet győződve, hogy a szabad levegő üde behatása alatt sokkal gyorsabban nyerendi vissza előbbi erejét, mint a szoba zárt falai közt. Ellenben a téli s tavaszi évszakban s kedvezőtlen időjáráskor néha még hosszabb időt is kénytelen leend házában töltöni, mert első kijáráshoz mindenesetre, tiszta, derült és szélcsendes napot kell választania — természetesen az évszakhoz mért czélszerű ruházatban.

VII.

A gyermek egészsége s épülése leginkább függ azon anyag helyes összetételétől, melylyel tápláltatik, t. i. az anyatej jó tulajdonságaitól. Tekintsük meg közelebb: „miből áll a tej?” ez a tárgy fontosságánál fogva bizonyára érdeklél birand olvasónöink előtt. A tej az anya véreből származó folyadék, mely nem csak a gyermek éltének fentartására, hanem annak növekvésére, azaz egyes testrészeinek folytonos kiképezetésére is van rendelve. Mily különböző alkatrészekkel kell tehát birnia, hogy a gyermek testének mind megannyi szerveit fejleszteni s táplálni képes legyen! Az asszonyi tej kékes fehér zavaros folyadék, mely meleg, mint a vér, s ahhoz sok tekintetben igen hasonló; benne többféle anyagok vannak föloldva, melyek a vérhez hasonlóan a test táplálását közvetítik. Mint minden egyéb tejben, találnak abban vajat, sajtanyt (Käsestoff) tejezükrot és sokat, melyek a tej vizes részeiben az u. n. savóban bizonyos arányban föloldva lévén, a testet bőven látják el mind azon anyagokkal, melyek fentartására s fejlődésére megkívántatók. A vegyészek kimutatták, hogy a tej a legtökéletesb táplálék, azaz oly szerencsés arányban tartalmazza mindazon anyagokat, melyek az élet fentartására szükségesek, mint semmimemű egyéb élelmi szer. E tekintetben a tej a természetnek páratlan, s legnagyobb becsü adománya, mert önmaga is képes a test táplálását tökéletesen eszközölni, mit semmi féle más anyaggal nem érhetni el.

A tej azonban nem bir mindig egynemű összetétellel. Erre az asszony testalkata, egészségi állapota, a szülés után eltelt idő, és mindenek fölött az anya

életmódja, kedélyhangulata és táplálkozása vannak igen nagy befolyással. Mily módon fogja tehát az anya elérni, hogy mindig egynemű jó és tápláló teje legyen, még pedig elegendő mennyiségben? Felelet: czélszerű életmód és oly ételek s italok helyes megválasztása s mértékletes használata által, melyek a tej elválasztását tapasztalás szerint elősegítik.

Az életmódot illetően, itt ismétlések kikerülése végett utasítjuk olvasónőinket arra, mit (II-ik czikkünkben) az anyai remény állapotában levő nők magatartása iránt tanácsoltunk. E tekintetben az anya eleget teend kötelességeinek, ha az ott említett szabályokhoz ragaszkodván, minden ártalmas befolyást lehetőleg kerülni igyekszik. Ha előbb is czélszerű életmódot folytatott, nincs szükség ennek megváltoztatására, csakhogy folytonos ügyelettel legyen saját és gyermeke egészségi állapotára. Helyes testmozgás, — tevékenység a házi körben és naponkénti séták a szabad levegőben, — természetesen kellő védelemmel az időjárás kedvezőtlen behatásai ellen, — itt is mindezek fölött ajánlhatók. Ugy szintén legnagyobb óvatossággal kerülendő minden lelki fölháborodás, mert köztudomású dolog, hogy minden kedélymozgalom, p. o. harag, ijedtség következtében, rögtön oly változást szenved a tej, mikép legnagyobb veszélybe ejtheti a gyermek életét. A szegény kised, hányás, hasrágás, szélkór vagy hasfolyástól lepetik meg, sőt néha lázas bántalmak és ránggörcsök is következhetnek.

Áttérvén azon élelmi szerekre, melyek a tejelválasztást serkenteni képesek, főleg következők ajánlhatók: Tej és tejes ételek, vaj, tojás és tojás étkek, kenyér, hüvelyes vetemények (emészthető alakban) és különösen a hús különbözően elkészítve, mint sült, erős húslé vagy leves, kevésbé a főtt hús. E mellett nem tanácsos hosszabb ideig csupán egynemű eledellel élni, de helyes változtatás és vegyes étrend felelnek meg legjobban a czélnek. Továbbá szükséges az italokat is helyesen megválasztani, mert ezek nagy befolyással vannak a tej helyes összetételére. Általános és főszabály: sokat és gyakran inni. A jó ivó viz kétségtelenül a legártalmatlanabb s legegészségesebb ital, mely tápanyagokkal ugyan nem látja el a testet, de a vérben fölvétetvén, elősegíti a tej kellő mennyiségbeni elválasztását. A víz tehát legmelegeb-

ben ajánlható minden anyának, kinek emésztése táplálóból italokat nem tűr, de e mellett gyermekét elegendő tejjel ellátni képes. — A tapasztalás tanúsította, hogy a tejelválasztás serkentésére minden ital közt legtöbb hatással van a könnyű, jól kiforrt és nem túlságosan keserű sör. Azért is evvel igen nagy előnnyel fog élni minden erős testalkatú, jó emésztéssel bíró nő, kit házi foglalkozásai sok mozgásra kényszerítenek; ellenben kerülni kell a sört oly esetben, midőn ez vagy fölhevülést vagy emésztési zavarokat okoz. Ily körülmények közt legjobb czukros viz vagy hígított (azaz vízzel kevert) tej használatára szorítkozni. — A bor nem serkenti, sőt inkább megszorítani szokta a tej mennyiségét, de a csecsemőre is igen káros hatással van, miért is annak élvezete minden körülmények közt szorosan tiltva van. — A meleg italok, különösen a kávé s thea használata oly általánossá vált s a legtöbb nő azokhoz annyira szokva vagyon, hogy nélkülözésükkel csak nehezen tudna megbarátkozni. Miután a teje károsan nem folynak be, nincs is okunk azokat eltiltani, csak mértékletességet kell — mint mindenben — ajánlanunk.

Említést érdemel azon körülmény, mikép köztudomás szerint az anya által bevett gyógyszerek a tejben oly változást idéznek elő, hogy a szerek hatása a gyermekre is szokott elterjedni. Ebből azon tanulságot vonhatjuk, hogy az ellátás alatt lehetőleg óvakodni kell minden gyógyszer vételétől. Nem különben tudjuk, hogy az anya betegségei is káros befolyással vannak a tej összetételére; abból azonban még nem következik, hogy minden betegség esetére azonnal elválasztassék a gyermek, mi többnyire csak nagyobb fontosságú s kivált ragályos betegségeknél válik szükségessé. — Midőn tehát az anya állapota bizonyos gyógyszer bevételeit igényli, vagy midőn komolyabb betegségtől lepetik meg, mindkét esetben leghelyesebben fog cselekedni, ha ügyes s lelkiismeretes orvos tanácsáért folyamodván, annak utbaigazítása után induland. Ide tartoznak végre azon esetek is midőn a havi időszak megjelenése vagy újabb reménységi állapot miatt kérdés támad, valyon az ellátás folytatása megengedhető-e vagy sem? E fontos kérdés eldöntése is mindenkor az orvos belátására bízandó, miután itt leginkább az egyéniség s a körülmények tekintetbevétele határoznak *D. Koller.*

Gyermek játékokról.

M. — Lina után.

A labda.

Mi teszi a labdajátékot oly fontossá az ember első nevelésére nézve? Az, hogy az az első tárgy, melyet a gyermek minden oldalról mint magában véve egészet, figyelhet, mintegy megfelelő képmását saját

tökéletlenségének, valami egészet, mit a játék különböző vonatkozatiban, a gyermek úgy nyer, mint oktató mintát, mint kellemes változatosságot, mint első ösztönzőjét a szabad tevékenységnek.

Emberi természete s hajlamainál fogva, nem

mint egy részt, hanem úgy keres a kisedet s szeretne megragadni mit csak lát, mint egészséget, — s a keresetet a labdában találja fel.

Kis szobájában legegyszerűbb tárgyakról körülvéve, minden játszszerepből sokat szeretne alakítani s mindenben sokat lát, mi gyermek-képződésének a játékhöz szükséges, — s a labda, golyó formája által, valóban elég tárgyat visszaadhat.

Azért nyújt az a gyermeknek mindent, mit élet és tevékenységi szükségei igényelnek, miket azonban a szülők — és nevelőknek játék és foglalkozás által

is a nevelésre kell felhasználniok. Nagyon sok függ attól mily szellemben gondoltatik ki a játék, s miként üzik azt a felnöttek a gyermekekkel.

Egészen a labda nagysága s a gyermek fejlődési fokához képest, kell annak az anya által használtatnia. Két—három hónapos gyermeknek már lehet mutogatni a zsinóron függő labdát, hogy először is ez alapforma vétessék vele észre; de a játék csak a negyedik hónapban veszi kezdetét, midőn a gyermek két kis kezével képes már tartani a labdát.

(Folytatása következik.)

Emlékkönyvbe.

Serdülő leánykának.

I.

Nőtestvéréd közt légy évre s érényre idősebb;

S szülőid fognak áldani s égi szülőid!

Ők a hűségért — itt — melylyel nékik adóztál,

Ó, mert bétöltéd magzati tisztet, — ott!

Székkács József.

II.

Játszd, szende angyal, játszd, szelid örömmel

A gyermekéket szép játékaikat;

S álmodd vidáman s háborítlan élvvel

A serdülő kor boldog álmait.

Mint a patakviz csörgeteg folyása

A játszai kor sietve elhalad,

S mit a kebel s a szív kincsül szedett föl

Későbbi életdíjúl az marad.

Kinek szivét a hit védelleke lakja

Divatbűnöktől fertőzetenlül:

Márványból annak boldogság alapja,

És keble egyház, hol szent béke ül.

T. L.

Róka mester lánykérése.

(Folytatás.)

Kopó barátunk nagyon felháborodott az ebecske ajánlatára s következőleg válaszolt: „Ne kényszeríts kedves barátocskám; — mert tudd meg, hogy magam is végtelen szerencsésnek érezném magamat, ha e ridég üregből kiszabadulva ismét a lágy gyepágyon heverhetnék, de ha elhagynám alvó uramat a kigyók csalfa serge meglopná kincseit, sőt talán őt magát is agyon csiphetné“: De az ebecske annál inkább esdekelt, ezer mentséget mondott el számára, megnyalta hizelgőleg a kopó mindkét pofáját, megkapkodta fülét, s mindenkép iparkodott őt elvonnai a kincsektől: de kopó barátunk egy vonalnyt sem engedett, bár szive úgy vonta őt elfelé. — Végre midőn az ölebecske látta, hogy minden rábeszélése haszlatlan, így nyilatkozott: „Tehát, ha el kell hagynom tégedet, élj boldogul, de azon hosszú utakon, melyeken hozzád eljuték, annyira megéhezem, hogy végtelenül megörvendeztetnél, ha azon csontokból hagynál falatozni, melyeket őrizesz; oly jó szaguk van, s a sok közül egynek hiányát urad sem venné észre.“

„Ah! — válaszolt kopóknak — mennyire fájlalom, hogy csontrészetemet, melyet uramtól kaptam, már

megettem, máskint legnagyobb örömömre szolgált volna, megvendéglésem. Ezen csontokból azonban egyet sem kaphatsz: mert szavamot adtam uramnak, hogy mind megörzendem. Ezek után megvagyok győződve, hogy egy becsületes kutya sem kíván azokból falatozni.“

„Bohóság — válaszolt az öleb — az a nagy sas csak nem vehet észre oly kis csontot minő nekem kell“ s ezzel orrát kopóknak alá dugta, egyet a csontok közül keresni készült. Erre azonban kopóknak is elhagyta békétürése, s bár nagy vigyázattal, de még is jól megragadva az ebecskét, messze elhajtá a csábító étektől.

Azonban képzeljétek a csodát, az ebecske rögtön egy nagy kigyóra változott, még nagyobbra mint maga a griffmadár. A hű kutya ijedtében egész erejéből ugatni kezdett, a sas felébredett, a kigyó pedig egyenesen a griffnek rohant. Iszonyú volt a harcz a kigyó és kesely között, mint sziszegtek, mint vijjogtak, tüzes nyelvüket mint villogtatták. Végre a kigyó kerekedett felül, s vége lett volna a sasnak, ha csak hű ebünk bátran neki nem ront a veszélynek, s

éles fogait a kigyó farkába nem eresztí. A kigyó fáj-
dalmában új ellenének fordul, a sas éles szeme ellesi
a kedvező pillanatot, s a kigyó egy perc alatt megjőn
fojtva éles körmei között.

A küzdelem után csend következett, a csend
után, a griff hálálkodni kezdett. A kutya elbeszélte
urának az ebecske történetét; a griffmadár pedig
megmondá neki, hogy a megölt kigyó, maga volt a
minden alakot felvenni képes kigyó király.

„Ha rábeszélhetett volna, hogy elhagyj engemet,
vagy, hacsak legkisebb csontot is átengedtél volna
neki, egyszerre összezúzott volna téged, s megölt
volna engem is; de a becsületes maga a legmérge-
sebb kigyó sem tudja megejteni.“

„Magam is azt hiszem — válaszolt elégedten a
kutya — most azonban elmúlt a vész, bátran hajtha-
tad nyugalomra fejed, én újra örködöm feletted.“

„Nem, nincs többé cselédre szükségem, mert ki-
rályuk elvesztett, a többi kigyók nem mernek a griff
barlangjába tolakodni.“

Kopó barátunk örült ám csak e nyilatkozatnak;
felállt két lábra, s esengve kérte a keselyt, ereszténé
öt vissza a földre, cziczus látogatni.

„Nem szolgáltál hálátlan urat — válaszolt a
griff — visszamehetsz a földre, s azon felül megismer-
tetem veled fajod egész álnokságát, mely még róka
mesterét is sokszor meghaladja; azt akarom, hogy
vagyártásodat könnyen leverhesd.“

„Bocsánat — válaszolt rögtön kopónk — de én
azt hiszem, becsületes eszközökkel érek legtovább,
azzal könnyen legyőzhetem mások ravaszságát, és
sokkal biztosabbnak érzem is magam e téren mintha
a csalfaságnak ezer mesterségeit ismerném.“

„A mint tetszik — válaszolt a megbántodott ke-
sely — s így tetszésed szerint; én a legjobb szeren-
csét kívánom.“

Ezzel kinyitott egy titkos ajtót, s kopó barátunk
egy széles, jó utat látott maga előtt, mely egyenesen
az erdőbe vezetett.

(Folytatása következik.)

Az emberiség műveltségének fejlődése.

(Vége.)

Ha kedvezőtlen időre esett valamely felfedezés
feledésbe is ment, gyakran csak azért, hogy kedvező
körülmények között, mint új felfedezés ismét felme-
rüljön; mások ellenben egészen is elvesztek: mert
volt szükség reájuk; így p. o. az üvegfestés szép mű-
vészetének korunkban újra fel kellett találatnia:
mert a kor izlése kívánta.

Az is feltűnő marad, hogy a különböző korok ismereteihez oly közel álló találmányok, oly későn ér-
vényesítették; így p. o. a rómaiak mi könnyen fel-
találhatták volna ismereteik alapján a nyomdát, s
miért nem gondoltak reá? Bizonyára csak azért,
mert az olvasásvágy kielégítésére, s irodalmuk ter-
jesztésére akkor, könyvleirók s könyvtársaik elég-
ségeseknek mutatkoztak; s csak midőn a középkorban
a hatalmas szellemi és forgalmi élet megindult, s az
írásstudók és tanulók száma oly tetemesen megsza-
porodott, fedezték fel, égő szükségként, a nyomdát; a
nyomdászat által lett a műveltség közvagyonná; s a
műveltség terjedéséből származott a felfedezések nap-
ponkinti sokasodása.

Vegyünk szemügyre egy más tárgyat, melyben
korunk oly rendkívülit teremtet, p. o. a nagy me-
chanikai erők előállítását. Ázsiában az ókor kényural-
kodói oly óriási építványeket emeltek, melyeknek om-
ladékain mai napon is, s még azon esetben is méltán
csodálkozhatnánk, ha rendelkezésökre állottak volna
hatalmas gépeink: s ezen bámúlatos romok építői
mégis a legegyszerűbb eszközökkel végezték munká-

jokat; — hogyan? mert a rabszolgák ezreivel rendel-
keztek, kik ép oly kevésbé bírtak akaratral s ép oly
gépies pontossággal végezték feladatukat, mint idők
legjobb gőzgépei. — Meddig az ember magát gépek
felhasználtnak engedé: addig más gépre nem volt
szüksége a világnak. — Repüljünk át időt és tért, te-
kintsünk a szabad Amerikába, ott a felmutatott ó-vi-
lági viszonyoknak épen az ellenkezőjét fogjuk tapasztal-
ni. Ott minden egyes ember az egyéni és polgári
szabadság magas fokát élvezi, semmi sem gátolja ab-
ban, hogy szellemi és anyagi tehetségeit úgy kama-
toztassa, mikint saját magának, legezédirányosabbnak
tetszik: s ebből következik az, hogy ott semmi sem
oly drága, mint az emberi munka. A gépeknek tehát
ott kellett feladatukat leginkább elérni. Amerikában
a gép szánt, vet, arat, fát vág, összeaprit, feldolgoz
gerendák, zsindelyek, ajtók, ablakok, ekék, szekerek,
hordók s más szükséges szerekhez; s nemcsak desz-
kát metsz, hanem gyalul, illeszt, fűr, s ezer alakra
hihetlen gyorsasággal, elérhetlen pontossággal ido-
mít, sőt még a varrás sajátos munkáját is géppel
végezteti az amerikai, s a nemrég még lehetlenség-
nek látszott kis varrógép gyorsan átvándorolt
hozzánk is az Oceanon, s meghódítja a régi vilá-
got is.

Az ókorak az ujkorrali ezen összehasonlításából,
ismét csak azon egész lelünkelt eltöltő igazságot ta-
pasztaljuk, hogy az ember csak teljes szabadságának
élvezetében képes minden erőit, s minden szabadsá-

gét kifejteni; hogy zsarnoki kényszer, czéhrendszer s hasonló bilincsek, haladást meggátolni ugyanem képesek, azonban mégis mennyire lankasztják annak szabad haladását; s miként az emberiség csak a szabadság napja alatt fejlődhetik; úgy fejlődésének minden foka közelebb viszi őt magához a szabadsághoz. A vasutak, telegraphok megszüntették az idő s tér aka-

dályait; a népközlekedés megkezdődött; az életszükségeit nem rabszolgák fedezik többé; a nép vette át a munkát óriás kezébe, s miként egy családban, mindenki teljesíti feladatát; a munka a polgár díszévé változott; a tudomány a jólét feltételét képezi; s azon arányban, melyben átalánosodik a tudomány, munka és ipar közeleg a teljes szabadság.

Képek a női nevelésről.

Rudolphi Karolin után.

HUSZONHETEDIK LEVÉL.

Már régen nem írtam neked édes Emmám. Gyermekünk egy ideig falun voltak velem. Lorant és Mentora a városban maradtak, s csak azért jöttek ide hogy bennünket vissza vigyenek. Távollétünk alatt neki kellett az öreg Péter heti pénzét kifizetni, s Ida és Matild madaráról gondoskodni, sőt Idának udvari kertésze is ő volt. A két gyermek megválása olyan vala, mintha egymástól sok időre készültek volna távozni. A kis utazást egyébiránt vizen tettük. Ez Idára nézve egész új volt. Matild valószínűleg már többször megkísérté az ily utazást, mert nagyon ismerősnek látszék előtte és sokat nevetett Ida fölött ki elejintem félt. Reggeli 5 óratól fogva egész napot vizen töltöttük. Ida legyőzte félelmét.

Esteli 8 órakor érkezünk meg N.-be. A lelkész családja valódi patriarkai egyszerűség- és szeretettel fogadott bennünket. Két kedves, jól nevelt, s mintegy 10—12 éves lánykája van.

Apjok születésnapján pénzzel ajándékoztam meg gyermekeinket, mit mindenik arra fordíthatott, mire tetszése kíváná. Matild ismét csöndesen félretette, a nélkül hogy valamit kiadott volna belőle. Ida vett Gertrud számára egy csinos kendőt. A többi apró ajándékokra fordítá, mivel a lelkész leányait kívánta meglepni. Igen jól választott; mind a lányka számára egy-egy szalmakalapot vett, egészen a magáéhoz hasonló; egyik rózsza — másik lillaszín szalaggal van. Hogy miként fogja kiosztani, előre tud-

tam. A fekete szemü, piros képü ifjabb nővérnek, a rózsaszint adta, s az idősebbnek, kinek nagyon gyöngéd szelid vonásai vannak, a másikat. A mód, melylyel ezt tette, mindnyájunkat elbájolt. A lelkésszel szemben kinek nagyon sajátásgos, erős vonásai vannak, kezdetben sehogy nem találta magát. Az öreg úr észrevette, midőn visszalépett, s az én hátam mögé vonult, míg Matildot megcsókolta. Megkímélé őt, de gyakran nézett a kis bohó leányra gyöngéd szeretettel. Matilddal nem sokára enyelegni kezdett, ki nagyon szívesen látszék ezt fogadni. Ritkán történik hogy úgy mint itt észrevéteték, sőt elkenyezetetésben részesüljön. — A lelkész két leánya csaknem tenyerén hordozá gyermekeinket. Első estelink különböző étkekből, sütemények s gyümölcsökből állt. Előre nem mondtam meg a gyermekeknek, ehetnek-e mindenből, miből kínáltni fognak, vagy megtartsák-e szokott esteli diétájukat. Mindennel megkinálák őket. Matild mindenből vett, s jól tartá magát. Ida megkérde, szabad-e választania. Én megengedtem. A gyümölcsök közül választott, mihez különben legritkábban jut, s azzal beérte, Gertrudtól tudom, kinek Matild beszélé, hogy szülői házánál sokat adtak a jó asztalra s a gyermekek mindenből kaptak. Itt egészen akaratának engedém őt, s ő pompás hasznát vette Erős természeté van, de mind a mellett három nap alatt észre lehetett rajta venni, hogy nem tart mértéket. Kissé halványabb lett és restebb, mint közönségesen. Ida azonban szemlátomást virulóbb. Ó bár lehetnének mindig falun!

Felhívás

Magyarország lelkes hölgyeihez és hazafiaihoz a londoni kiállítás ügyében.

Kipótolhatlan veszteségnek tartanám hazánk jövőjére nézve, ha terményeinkkel nem oly mérvben, s nem oly változatosságban vennénk részt a jövőévi londoni világkiállításnál, mint szükséges, hogy Európa előtt anyagi értékünk súlyát is bebizonyíthassuk főképp azért, mert a nélkül nem igen várhatunk hasz-

nos jövedőt külkereskedésünknek s tartósságot, sem azon meleg részvétnek, melylyel az európai közvélemény hazai ügyünket felkarolta.

A kiállítási ügynek két stadiuma van: az első a bejelentés a hely mekkorasága végett, a második a kiállítandó tárgy beküldése.

A bejelentésre october 15-ke a tárgyak beküldésére pedig január 15-ke lett kitzive határidőül.

A beküldésre a bejelentés ad jogot, s a ki a bejelentést időben megtenni elmulasztotta, az a kiállításban részt nem vehet.

Midőn a bejelentési határidő már vége felé közeledett, a bejelentéseket áttekintvén, a mutatkozott eredmény sehogy sem felelt meg várákozásomnak, mert a bejelentésekből számos cikkek, melyek a kereskedésben fontos szerepet visznek, s kivitelre is alkalmasok, vagy egészen hiányzottak, vagy csak igen gyéren jelentettek be.

Ezeket felgondolva azon ötletre jöttem, hogy egy muzeumféle gyűjteményes kiállítás, melyben csinos mutatóványokban Magyarországnak valamennyi terményei rendszeresen összegyűjtve képviselve lennének, nem csak a mutatkozó hiányokat pótolni fogná, de miután a tárgy azonosságánál fogva ezen kereskedelmi szempontból rendezett gyűjtemény közvetlen érintkezésben lenne a többi bejelentők nyers terményküldeményeivel, kiknek feladata az egyes cikkek jellességével természetből kitűnni, — ezen két oldalról tüntetés a szemlélődő idegenre sokkal nagyobb hatást gyakorolna, s eszközölje lenne annak, hogy a külföld hazánk anyagi értékét is felfogni és méltányolni tudja.

Én tehát tekintettel az ügy fontosságára, miután a bejelentési határidő már szakadtán volt, s a bejelentéssel többé tétovázni nem lehetett, mig e célra vállalkozókat szerezhettem volna, hazafiúi kötelességnek tartottam, hogy a gyűjteményes kiállításra az idő rövidsége miatt enmagam jelentkezzek, mire főleg azon bizodalom is bátorított, hogy indítványom horderejének felismerése után az eszme megnyerendi apostolait.

A bejelentésnek szövege így szóll :

„Magyarország kereskedelmi ipara : vagy is rendszeres gyűjteménye mindazon nyers cikkeknek, melyek a kereskedelemben előfordulnak, kisérvé statisztikai jegyzetekkel s feldiszítve fényképekkel a jelesebb borvidékek, népviseletek, állatfajok és gazdasági eszközök megismertetésére.“

A kiállítandó tárgyak elhelyezésére 3000 □ láb térséget kértem, mely körülbelöl egy 6 öl széles s 14 öl hosszú teremtet képezhetne.

A bejelentés szövege szerint a gyűjteményes kiállítás teendője volna 1-ször minden nyers kereskedelmi cikkek megsezerézni. 2-szor a fényképeket elkészíttetni. 3 szor a kiállított tárgyakról egy statisztikai jegyzetekkel bővített lajstromot nyomtatni, mely egyszerűs mind utmutatóul szolgáljon az idegennek, hogy hazánk nevezetesebb terményeinek forrásairól, azoknak árkeletéről, s a legrövidebb és legolcsóbb közlekedési utakról magának tudomást szerzhessen.

Magára a gyűjteményes kiállítás rendezésére nézve véleményem következő :

A kiállításba felvenném mind azon cikkek, melyek a Pesti Lloyd-Egyesület által országos vásárok alkalmával kiadni szokott árlapban befoglaltatnak, névszerint: Tímós, Dárdany, Égetett szesz, Körösbogár, Toll, fosztott, fosztatlan és pehely, Borjubör, Birkabör, Czikkjuhör, Báránybör, Kecskébör, Macskabör, Nyulbör, Ánizs, Tapló, Gubacs, Sárgafa, Búza, Kétszerbúza, Rozs, Arpa, Zab, Kukori, Köles, Gelét, Gipsz, Rongy, Kender, Len, Ökörbör, Tehénbör, Lóbör, Bakbör, Méz, Szarvas-szarv, Ökörzarv, Bivalzarv, Tehénzarv, Szarvhegy, Köröm, Zsiros, Gubacs, Kréta, Bengebogyó, Vörös-réz, Köménymag, Cserzett-börök, Enyv, Álany, Dió, Olaj, Paprika, Hamuzsir, Lóször, Luczerna-mag, Lóhermag, Lenmag, Kendermag, Repczemag, Mustármag, Sáfrán, Gyapju, Eczet-szömörce, Disznózsir, Vaj, Háj, Disznó-sörtvély, Szalonna, Selyem, Szappan, Sziksó, Fagyu, Viasz, Bor, Borkő, Alcanagyökér, Aszalt-szilva.

Ezekhez hozzáadnám még : minden dohányfajokat, minden köszén-nemeket, nyers- és kovácsolt vasmutatóványokat kő- és fa-nemeket meszet, ásványvizeket, sőt, pohánkát, bükkönymagot, muharmagot, babot, lencsét, borsót, köleskását, árpakását, zabkását, tarhonyát, olajpogácsát, sajtot, lisztet, kassai, debreczeni, szegedi, sunkákat gyógy- és fűszeranyagokat salétromot s talán még sok más egyebet, mely most figyelmemet kikerülte.

Különös gondot forditanék a gabonanemek és bormutatóványok beszerzésére. Nevezetesen a gabonanemeknél a kiállítást úgy rendezném, hogy Magyarország valamennyi megyéiből és kerületeiből legyen gabonamutatóvány, valamint szinte borokra nézve is úgy intézkedném, hogy minden borvidék, melynek a kereskedésben neve van, a gyűjteményben egypár üveggel képviselve legyen.

(Vége következik.)

Aranymondatok.

Külföldi remekírók után.

Életünk útja úgy tele van fácskák s nyughe-lyekkel mindkét oldalról, hogy én csodálom, ha el-
fáradhat valaki.

Jean Paul.

A lélek ereje még inkább fekszik csöndes türe-
lemben, mint a nagy tettben.

Bechstein.

Két dologtól őrizz magad a világ forgalom közt; őrizzkedjél nevetségesnek vagy sajnálatra méltónak látszani.

Klinger.

Felelős szerkesztő : Vachott Sándorné.